

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра економічної експертизи та аудиту бізнесу

Аудит грошово-розрахункових операцій підприємств
спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма Економічна експертиза та аудит бізнесу
Випускова кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконав студент

Групи ОАБм-21

Середа Р. Р.

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Лучко М. Р.

Тернопіль 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГРОШОВО-РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ.....	7
1.1. Економічна сутність грошово-розрахункових операцій.....	7
1.2. Нормативно-правове регулювання грошово-розрахункових операцій підприємств.....	18
Висновки до 1 розділу.....	26
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ГРОШОВО-РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ.....	28
2.1. Методика проведення аудиту грошових операцій.....	28
2.2. Аудит операцій на поточному, валютному та інших рахунках у банках.....	38
2.3. Аудит безготівкових нетоварних операцій.....	50
Висновки до 2 розділу.....	60
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ГРОШОВО-РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ.....	63
3.1. Основні напрями поліпшення аудиту готівкових та безготівкових розрахунків.....	63
3.2. Зарубіжний досвід нормативно-правового регулювання податкового аудиту.....	74
Висновки до 3 розділу.....	84
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	92

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГРОШОВО - РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Економічна сутність грошово-розрахункових операцій

В процесі господарської діяльності усі економічні суб'єкти проводять грошові операції. Останні зазвичай пов'язані із здійсненням або забезпеченням платежів. Виробнича діяльність підприємств спричинює кругообіг капіталу: грошова форма – виробнича – товарна – грошова, т.ч. постійно відбуваються операції з витрачання та надходження коштів. Інвестиційна та фінансова діяльність суб'єктів господарювання також призводить до грошових платежів і надходжень, які не носять одноразового характеру.

Як зазначає Ю.Верига, кругообіг коштів, як у межах окремого підприємства, так і в масштабах економіки в цілому, є об'єктивною умовою їхньої життєдіяльності. Складовою цього кругообігу виступають грошові надходження і грошові витрати суб'єктів господарювання, будь-які види розрахунків між учасниками господарської діяльності [10].

Найбільш масовим явищем у господарському житті будь-якого підприємства є розрахунки, які можна розглядати більшою мірою як категорію економічну, а не як бухгалтерську, оскільки самі розрахунки як категорія відносин в бухгалтерському обліку не відображаються.

Форма розрахунків, як зазначає Я. Хірс, це направлена на погашення грошового зобов'язання сукупність дій, що зовні виражається у обранні форми грошових коштів, за допомогою яких здійснюватиметься це погашення. Саме таке визначення повністю відповідає сучасним тенденціям правового регулювання розрахунків, тобто виділяє дві форми розрахунків: готівкову та безготівкову (відповідно до того, в якій формі існують на сьогодні грошові кошти на території України) [87].

Аналіз застосування термінів «форми» та «види» у вітчизняних нормативно-правових актах наведено в табл.1.1.

Таблиця 1.1

Терміни «форми» та «види» в українських нормативно-правових актах

Нормативно-правовий акт	«Форми»	«Види»
Цивільний кодекс України	Ст.1087 визначає дві форми розрахунків: готівкову та безготівкову	Поняття «види» застосовується для класифікації безготівкових розрахунків
Господарський кодекс України	Ст.198 встановлює дві форми платежів за грошовими зобов'язаннями, що виникають у господарських відносинах: готівкову та безготівкову	Поняття «види» не застосовується. Для класифікації безготівкових розрахунків використовується поняття «форми безготівкових розрахунків»
ЗУ «Про банки і банківську діяльність»	Ст.51 встановлює дві форми банківських розрахунків: готівкова та безготівкова	Поняття «види» не застосовується. Для класифікації безготівкових розрахунків використовують «підстави здійснення безготівкових розрахунків» (розрахункові документи) та «платіжні інструменти»
ЗУ «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»	Ст.4 встановлює, що для переказу коштів використовується готівкова або безготівкова форма	Поняття «види» застосовується для класифікації безготівкових розрахунків та вказується, що вони визначаються законами та прийнятими на їх основі нормативно-правовими актами НБУ
ЗУ «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»	Ст.3 встановлює, що суб'єкти підприємницької діяльності здійснюють розрахункові операції в готівковій та/або в безготівковій формі	Поняття «види» не застосовується
Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті	Регламентує одну з форм розрахунків - безготівкову	Вживається поняття «види»: встановлює загальні правила, види і стандарти безготівкових розрахунків

Готівкові операції підприємств між собою, з підприємцями та фізичними особами здійснюються як за рахунок коштів, одержаних з кас банків, так і за рахунок готівкової виручки і здійснюються через касу підприємства із веденням касової книги встановленої форми. Готівкові розрахунки підприємств здійснюються також через установи банків [37].

Основними видами розрахункових операцій на підприємстві є [20]:

- розрахунки за податками і зборами;
- розрахунки з постачальниками та підрядчиками;
- розрахунки з покупцями та замовниками;
- розрахунки за виплатами працівникам;
- розрахунки з підзвітними особами;
- інші.

Обсяг готівки в економіці від часу запровадження гривні зріс у понад 127 разів: з 3,1 мільярда гривень до 391,3 мільярда гривень [16]. Останніми роками спостерігається зростання обсягу готівки, а отже й готівкових операцій (рис.1.1).

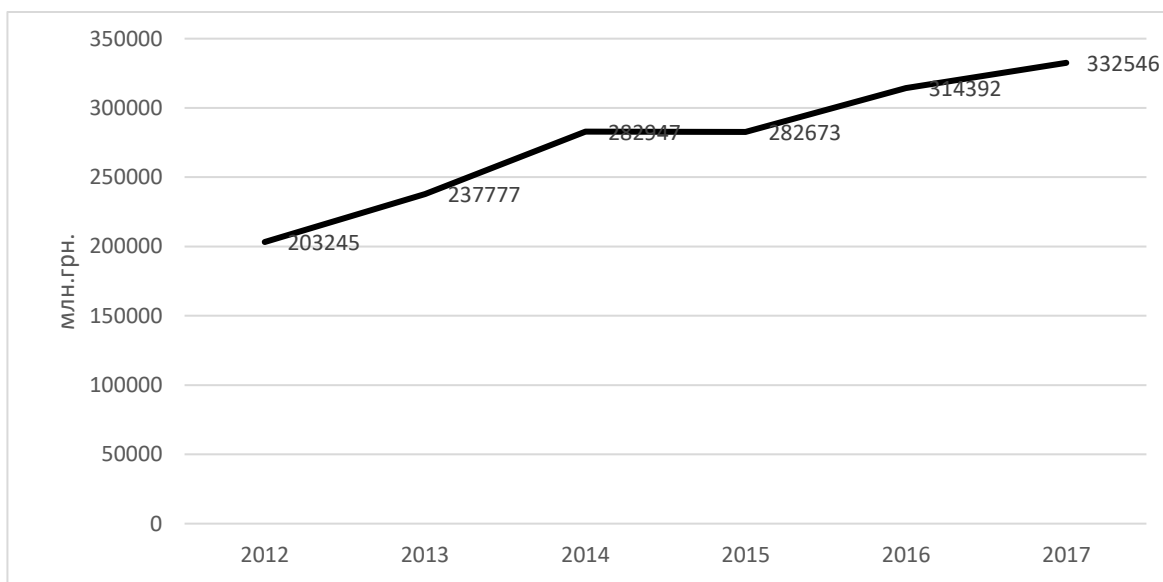

Рис. 1.1. Динаміка готівки в Україні

Протягом 2015-2016 років спостерігалось швидке зростання готівки, що було пов'язане, в першу чергу, із зростанням грошових доходів населення, оскільки більша частина видач готівки з кас банків припадає на

виплату заробітної плати, пенсій та інших соціальних виплат. В цей період основні доходи населення (середньомісячна номінальна заробітна плата і середній розмір пенсії) зросли відповідно у 2,4 рази та у 2,8. Факторами збільшення позабанківського обігу готівки було також зростання споживчих цін, через що населення для здійснення поточних покупок постійно збільшувало обсяг кишенькових грошей і таким чином впливало на [12]:

- зростання готівки поза касами банків;
- збільшення кількості підприємств малого бізнесу (торгівля, сфера послуг), фізичних осіб-підприємців;
- активізацію продажу товарів на організованих і неорганізованих ринках, де розрахунки повністю здійснюються за готівку;
- інтенсивне зростання обсягів кредитів, наданих домогосподарствам на споживчі цілі. Зокрема, останні на кінець 2016 року склали 137 млрд. гривень.

Тенденція зростання фізичного обсягу готівки поза касами банків спостерігалася і в інших країнах світу. За 2015-2016 року готівка у країнах Єврозони зросла у 1,6 рази, в Канаді – у 1,3 рази. Така ситуація пояснюється певною мірою тим, що в сучасних умовах питома вага готівки у структурі платіжних інструментів, що використовуються населенням при розрахунках у сфері роздрібною торгівлі, навіть у розвинених країнах, де електронні платежі існують декілька десятиліть, достатньо велика: у США вона складає близько 75%, в Європі – 76-86%, а в Японії – 90%. [12].

Як зазначає О. Данілов, організація грошових розрахунків ґрунтується на таких принципах [18]:

- обов'язкове зберігання грошових коштів на рахунках у банку;
- вільний вибір установи банку для відкриття поточних рахунків;
- вільний вибір способів розрахунків і платежу;
- списання коштів за дорученням власника рахунку;
- здійснення платежів у межах наявних на рахунку коштів;
- дотримання установлених законодавством правил.

Підприємства здійснюють розрахунки між собою та з фізичними особами через касу шляхом наявної готівкової виручки у касі.

Усі розрахунки, що проводяться без участі готівки, є безготівковими. Саме безготівкові розрахункові операції є ланкою, що з'єднує кожний суб'єкт господарської діяльності з оточуючим середовищем, державними фінансами та дозволяє брати участь у процесі виробництва, розподілу та споживання [71, с,13].

В науковій економічній літературі зустрічаються різні трактування терміну «безготівкові розрахунки» (табл.1.2). Проте більш детально, даний термін наведений в Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, відповідно до якої [73]: «безготівкові розрахунки – це перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, внесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів».

1.2. Нормативно-правове регулювання грошово-розрахункових операцій підприємств

Організація грошово-розрахункових операцій (далі - ГРО) підприємств супроводжується низкою проблемних питань, серед яких важливе місце посідає їх нормативно-правове регулювання та забезпечення.

Аналіз наукової літератури свідчить про різні підходи до розкриття сутності даного питання. Як зазначає В.Ліпкан, автори інколи ототожнюють правове забезпечення із законодавчим, або нормативно-правовим, зокрема йдеться про нормативно-правове регулювання, а не про забезпечення. З цього приводу автор зазначає: право не зводиться до норм. Окрім норм, воно включає в себе природне право і суб'єктивні права. Таким чином, право охоплює сферу не лише належного (нормативні та індивідуальні приписи і

рішення), а й суцього (реальне використання юридичних можливостей, реальне використання обов'язків) [53].

Проведені дослідження підтверджують актуальність правового аспекту досліджуваних категорій та відмінність понять регулювання і забезпечення. Це пояснюється тим, що всі суспільні процеси – соціально-економічні, соціально-психологічні, інформаційні, технологічні та інші, які виникають у виробничо-господарській та комерційній діяльності потребують правового закріплення та регулювання і потребують чітких норм і вказівок виконання.

Враховуючи думки науковців, обґрунтуємо зміст досліджуваних категорій:

➤ нормативно-правове регулювання ГРО – це здійснюваний державою механізм реалізації права на поведінку та діяльність суб'єктів підприємницької діяльності;

➤ нормативно правове забезпечення – комплекс юридичних норм та правил поведінки, які визначають права і обов'язки суб'єктів господарювання в процесі здійснення ГРО та забезпечують виконання ними відповідних мети і завдань;

➤ державне регулювання ГРО – це сукупність законів та підзаконних актів, які визначають нормативно-правове регулювання здійснення ГРО.

Законність здійснення як готівкових так і безготівкових операцій регламентується чинним законодавством України та визначається на основі нормативно-правових документів.

Усі готівкові операції на підприємстві регламентуються Положенням про ведення касових операцій у національній валюті України, затвердженим Постановою Правління НБУ №637 від 15.12.2004 (далі – Положення №637) [75]. Зазначені у Положенні №637 вимоги поширюються як на вітчизняні підприємства, так і на підприємців, проте не стосуються іноземних офіційних представництв, що користуються імунітетом і дипломатичними привілеями, а також представництв іноземних організацій і філій, які не здійснюються

підприємницької діяльності. Саме ж визначення касових операцій наведено в П(С)БО №1, а саме: «це операції підприємств (підприємців) між собою та з фізичними особами, що пов'язані з прийманням і видачою готівки під час проведення розрахунків через касу з відображенням цих операцій у відповідних книгах обліку» [62]. Таким чином, суб'єкти підприємницької діяльності повинні своєчасно здійснювати розрахунки готівкою між собою та з фізичними особами через касу шляхом наявної готівкової виручки в касі.

Каса, як зазначає Л. Гайдукевич, це приміщення або місце здійснення готівкових розрахунків, а також приймання, видачі, зберігання готівкових коштів, інших цінностей, касових документів [13]. В касі підприємства готівка може зберігатися в межах встановленого ліміту, якщо є понадлімітна сума грошових коштів, то їх обов'язково слід здавати до установи банку. Касир підприємства повинен суворо дотримуватися касової дисципліни. Касова дисципліна – це загальна сукупність правил приймання, зберігання та видачі готівки, визначених внутрішніми документами, Положенням №637 та іншими розпорядчими актами НБУ [75]. До внутрішніх документів підприємства, на нашу думку, можна віднести:

- наказ про касову дисципліну, де визначено місцезнаходження каси підприємства; особу, яка здійснює касові операції, та особи, які її замінюють (із зазначенням відповідальних осіб за здійснення приймання, видачі, зберігання готівки, отримання її в банку (касир чи інша посадова особа)); графік проведення інвентаризацій каси та склад комісії (із зазначенням типу та періодичності проведення інвентаризації на підприємстві); особу, що здійснює контроль за веденням касових операцій (із зазначенням особи, на яку покладено контроль, - головного бухгалтера чи іншого працівника);

- посадову інструкцію, де зазначені обов'язки касира чи посадової особи, на яку покладено його функції, їх матеріальна відповідальність.

До зовнішніх документів відносяться:

- Положення № 637, де визначено правила оформлення приймання та видачі готівки, ведення касової книги; ліміт каси та строки здавання

готівкової виручки (із зазначенням розрахунку, затвердження граничної межі готівки в касі);

- Постанова НБУ №210 «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою» від 06.06.2013, де зазначено обмеження готівкових розрахунків.

Ліміт каси, відповідно до Положення №637, це граничний розмір суми готівки, що може залишатися в касі у позаробочий час. Для кожного окремого підприємства головний бухгалтер складає окремий розрахунок ліміту каси. Існують різні способи визначення ліміту каси підприємства, зокрема: 1)прогнозний ліміт; 2) ліміт на підставі розрахунку середньоденного надходження готівки; 3)ліміт на підставі розрахунку середньоденної видачі готівки; 4) ліміт на період заготівлі та переробки сільськогосподарської продукції. Найбільш поширеними є 2-й та 3-й способи.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємства можуть зберігати в касі не тільки готівкові кошти, але і цінні папери, грошові документи, які є бланками суворої звітності. До них відносяться трудові книжки і вкладні листки до них, квитанції дорожніх листків автотранспорту, бланки довіреностей тощо. Зберігання в касі готівки та інших цінностей, які не належать цьому підприємству заборонено.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ГРОШОВО-РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Методика проведення аудиту грошових операцій

Грошові операції суб'єктів господарювання носять масовий характер і охоплюють практично всі сфери господарської діяльності підприємства, а тому грошові кошти є найбільш вразливими до порушень і зловживань. Грошові операції, як зазначалось в розділі 1, можуть здійснюватися як в готівковій, так і безготівковій формах. Вони потребують жорсткого контролю з боку керівництва, який може здійснюватися через систему внутрішнього контролю за допомогою різноманітних контролюючих відділів підприємства, так і через систему зовнішнього контролю шляхом залучення незалежних експертів, якими є аудиторські фірми або аудитори, що проводять аудит на відповідне замовлення.

Проведення аудиту грошово-розрахункових операцій дає можливість оцінити організацію обліку грошових коштів, їх рух та використання в процесі виробничо-господарської діяльності.

Аудит грошових коштів є важливою складовою аудиторської перевірки фінансово-господарського стану підприємства, який проводиться за наступними напрямками:

- аудит касових операцій;
- аудит операцій на поточному рахунку;
- аудит операцій на валютному та інших рахунках у банках.

Оскільки йдеться про готівкові операції, то в даному параграфі ми висвітливо методику проведення аудиту касових операцій (далі - АКО).

Для якісного проведення АКО визначають його об'єкти (див. табл. 2.1), відповідно до яких визначається мета аудиту та його завдання, складається програма аудиту.

Метою аудиту касових операцій є встановлення законності, достовірності і доцільності здійснених операцій з грошовими коштами підприємства і правильності їх відображення в обліку, також встановлення відповідності застосовуваної в організації методики обліку та оподаткування операцій з руху готівки, що діють в Україні в періоді, коли відбувається перевірка, нормативним документам, для того щоб сформулювати думку про достовірність бухгалтерської звітності в усіх суттєвих аспектах.

Таблиця 2.1.

Об'єкти аудиту касових операцій

Об'єкт аудиту	Елементи об'єкту
Наказ про облікову політику	- відповідність чинному законодавству; - форми первинних документів; - облікові реєстри обліку; - порядок проведення інвентаризації; - порядок укладання договору про матеріальну відповідальність
Касові операції	- надходження готівки у касу; - використання готівки; - відображення в первинних документах; - відображення на рахунках бухгалтерського обліку; - цільове використання готівки і дотримання касової дисципліни відповідно до Положення №148
Рахунки обліку, облікові реєстри, фінансова звітність	- рахунки 30 «Готівка», 33 «Інші кошти»; - журнал 1, відомість 1.1; - Баланс (Звіт про фінансовий стан); - Звіт про рух грошових коштів; - Примітки до фінансової звітності.
Результати попередніх перевірок касових операцій, фінансової звітності	- інвентаризації каси; - внутрішнього контролю; - Державною фіскальною службою; - іншими контролюючими органами.

Завданнями АКО є:

- оцінка системи внутрішнього контролю касових операцій;
- перевірка доцільності і законності здійснення готівкових розрахунків;

- перевірка правильності документального оформлення касових операцій;
- оцінка синтетичного та аналітичного обліку касових операцій;
- перевірка тотожності інформації у первинних документах, облікових регістрах, фінансовій звітності.

Інформаційне забезпечення АКО доцільно розглядати на етапах організації та здійснення аудиторської перевірки в контексті доступу аудитора до бухгалтерської, фінансової, управлінської та іншої інформації. Джерелами інформації є: чинне законодавство; наказ про облікову політику; порядок організації оприбуткування готівки у касу; первинні документи; регістри обліку; головна книга; довідки бухгалтерії; акти та довідки попередніх перевірок; результати проведених інвентаризацій; фінансова звітність.

Грошові кошти являють собою найбільш ліквідні активи підприємства, вони мають масовий та поширений характер. Рух готівки відбувається через касові операції, тому в процесі проведення аудиту вони досліджуються суцільним методом. Здійснюючи аудит касових операцій, слід керуватися Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні №637. Воно поширюється на усіх юридичних осіб (крім банків і підприємств зв'язку) незалежно від форми власності та виду діяльності, а також на фізичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності без створення юридичної особи [75]. Всі касові операції оформляються документами, типові форми яких затверджено наказом Міністерства статистики України від 18.02.2004 №62.

Аудит касових операцій проводять в декілька етапів (табл.2.2).

Насамперед аудитор повинен розглянути загальні питання організації роботи каси на підприємстві, зокрема [78]:

- інтенсивність касових операцій;
- основні напрями касових надходжень і видатків;

- кваліфікація і практичний досвід працівників, які забезпечують роботу каси на підприємстві;
- наявність договорів з касирами про повну матеріальну відповідальність;
- забезпеченість обліку касових операцій ЕОМ;
- обладнання приміщення каси на підприємстві.

Таблиця 2.2

Етапи та стадії аудиту грошових коштів у касі

Етапи	Стадії
Підготовчий	Надсилання запиту підприємством до аудиторської фірми на проведення аудиторської перевірки; ознайомлення аудиторської фірми з бізнесом замовника; оцінка загального аудиторського ризику аудитором; ознайомлення з організацією роботи каси на підприємстві; складання плану та програми аудиторської перевірки.
Основний	Виконання аудиторських процедур відповідно до програми аудиту; оформлення робочих документів; коригування програми аудиту, аудиторського ризику, суттєвості.
Заключний	Узагальнення результатів аудиторської перевірки; аналіз виявлених порушень, зловживань; оформлення підсумкових документів; узгодженість виявлених порушень та/або помилок з управлінським персоналом та їх виправлення; складання аудиторського звіту; акту наданих послуг.

Ретельне вивчення вищезазначених питань, на думку Н. Радіонової, дасть можливість аудитору сформулювати думку про стан касових операцій на підприємстві, визначити вузькі місця в організації їх обліку та можливі напрями порушень і помилок [78].

На підготовчому етапі також доцільно здійснити оцінку системи внутрішнього контролю на підприємстві. Метою такої оцінки є визначення стратегії аудиту. Оцінка системи внутрішнього контролю дозволяє скоротити час і витрати на проведення аудиту, спланувати аудиторські процедури,

правильно обрати прийоми аудиту, визначити обсяг перевірки та є доказом якісного виконання аудитором своїх професійних обов'язків [72, с.116].

2.2. Аудит операцій на поточному, валютному та інших рахунках у банках

Діяльність будь-якого суб'єкта господарювання пов'язана із рухом грошових коштів у безготівковій формі. Для забезпечення правильності здійснення такого виду розрахункових операцій необхідне суворе дотримання своєчасності, правильності та законності їх документального оформлення.

Постійні зміни у законодавстві, наявні тенденції розвитку щодо застосування електронних мереж та впровадження нових програмних продуктів зумовлюють необхідність проведення аудиту операцій на рахунках у банку з врахуванням вищеперерахованих чинників для підвищення ефективності управління підприємством.

Основною метою аудиту операцій на рахунках в банку, відповідно до МСА 200 «Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності», є висловлення аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо грошових коштів на рахунках у банках.

Основними завданнями аудиту грошових коштів на рахунках в банку є:

- контроль за дотриманням чинного законодавства, що регулює облік грошових коштів на рахунках у банку;
- встановлення наявності у підприємства поточного та інших рахунків у банках;
- дослідження законності здійснених операцій на рахунках підприємства в банках;

- перевірка правильності документального оформлення банківських операцій, дослідження первинних документів з погляду правильності їх оформлення, достовірності, доцільності і законності операцій, відображених у них;
- встановлення відповідних даних виписок банку сумам, відображеним у первинних розрахункових документах;
- перевірка правильності відображення банківських операцій на рахунках бухгалтерського обліку;
- встановлення відповідності даних синтетичного і аналітичного обліку грошових коштів на рахунках в банку.

Об'єктами аудиту – є наявність і рух грошових коштів на рахунках у банку, матеріали інвентаризації, фінансова звітність.

Інформаційну базу аудиту грошових коштів на рахунках в банку є:

- вимоги нормативних документів з обліку грошових коштів на рахунку в банку;
- наказ про облікову політику підприємства;
- виписки банку за відповідний період;
- первинні розрахункові документи та прикладені до них документи;
- реєстри синтетичного та аналітичного обліку;
- головна книга;
- звітність підприємства;
- відповіді на запити аудитора;
- договори з банком про відкриття рахунків.

Стратегія проведення аудиту операцій на рахунках в банку розробляється із врахуванням норм МСА 300 «Планування».

На підготовчій стадії, так як і в попередньому випадку (п.2.1), необхідно оцінити систему внутрішнього контролю підприємства. Для якісної перевірки застосовується тест внутрішнього контролю (табл.2.5).

Оцінивши систему внутрішнього контролю на підприємстві, аудитор переходить до планування аудиту, кінцевим результатом якого є складання плану аудиту.

План аудиту – це документ, який за своїм змістом є більш деталізованим, ніж загальна стратегія аудиту. Зокрема, він розглядає характер, час та обсяг аудиторських процедур, які повинні виконуватися працівниками аудиторської фірми для отримання достатніх та відповідних аудиторських доказів з метою зменшення аудиторського ризику до прийнятно низького рівня. МСА 300 «Планування» визначає обов'язковість складання спеціального документа, який розкриває зміст запланованих робіт, тобто плану аудиту.

План аудиту включає:

- опис характеру, часу та обсягу запланованих процедур оцінки ризиків, достатніх для оцінки ризиків суттєвих викривлень, як це вказано в МСА 315 «Розуміння суб'єкта господарювання і його середовища та оцінка ризиків суттєвих викривлень»;
- опис характеру, часу та обсягу запланованих подальших аудиторських процедур на рівні тверджень для кожного суттєвого класу операцій, залишків на рахунках та розкриттів, як це вказано в МСА 330 «Аудиторські процедури відповідно до оцінених ризиків». План подальших аудиторських процедур відображає рішення, прийняте аудитором, щодо тестування операційної ефективності контролю, а також характеру, часу та обсягу запланованих процедур по суті;
- інші аудиторські процедури, які необхідно виконати під час проведення перевірки для забезпечення відповідності Міжнародним стандартам аудиту.

Тест внутрішнього контролю на підприємстві

№	Зміст	Варіанти відповіді			Примітки
		Ні	Так	Інформація відсутня	
1.	Чи відомо керівництву про будь-які випадки шахрайства, здійсненого будь-ким зі складу управлінського персоналу?				
2.	Чи відомо керівництву про будь-які випадки, здійснені найманими працівниками, що відіграють важливу роль у зовнішньому контролі?				
3.	Чи відомо керівництву про будь-які випадки шахрайства, здійснені іншими особами?				
4.	Чи є віддалені підрозділи, сегменти бізнесу, типи угод, рахунки або категорії фінансової звітності, де існує або може існувати ризик шахрайства? Якщо так, вказати подробиці				
5.	Чи вірить керівництво, що існує високий ризик шахрайства, що здійснюється компанією або щодо компанії? Якщо так, вказати подробиці				
6.	Чи визнає свою відповідальність управлінський персонал за впровадження зовнішнього контролю для попередження та виявлення шахрайства на підприємстві?				
7.	Чи відповідає діяльність підприємства законам та нормативним актам України?				
8.	Чи відслідковуються управлінським персоналом зміни в законодавстві, щодо грошового обігу?				
9.	Чи доводиться до працівників, що відповідають за грошові розрахунки, інформація щодо змін в законодавстві?				
10.	Чи здійснюється підвищення кваліфікації працівників, що відповідають за здійснення грошових розрахунків?				
11.	Чи проводяться перевірки відповідності оприбуткування грошових коштів з банківського рахунку згідно з грошовим чеком?				
12.	Чи проводиться аналіз повноти оприбуткування грошових коштів на поточних рахунках?				
13.	Чи проводяться перевірки повноти відображення видатків грошових коштів на поточних рахунках?				
14.	Чи проводяться перевірки повноти оприбуткування грошових коштів на спеціальних рахунках (сплата податків, розрахунки з фондами соціального страхування) ?				
15.	Чи проводиться перевірка залишків на корпоративній картці підприємства?				

Основними аудиторськими процедурами плану аудиту операцій на поточному рахунку є:

- ✓ перевірка наявності прибуткових і видаткових документів, відображених у банківських виписках по рахунку;
- ✓ перевірка наявності банківських виписок;
- ✓ перевірка відповідності дат платіжних доручень датам у банківських виписках;

- ✓ перевірка повноти оприбуткування коштів, зданих з каси на поточний рахунок;
- ✓ перевірка правильності заповнення платіжних доручень;
- ✓ звірка відповідності контрагентів по платіжних документах і по журналу-ордеру;
- ✓ таксування оборотів у виписках банку;
- ✓ розрахунок залишків по рахунку на кінець дня;
- ✓ перевірка правильності застосованої кореспонденції рахунків і повноти відображення операцій по рахунку у журналі-ордері;
- ✓ звірка оборотів і залишків у виписках банку та головній книзі;
- ✓ зіставлення сум, відображених у фінансовій звітності, з залишком у регістрах бухгалтерського обліку у головній книзі;
- ✓ звірення оборотів і залишків у виписках банку та головній книзі;
- ✓ перевірка повноти розкриття інформації у фінансовій звітності;
- ✓ групування і систематизація виявлених недоліків;
- ✓ формулювання висновків за результатами аудиту.

Аудит операцій на рахунках в банку передбачає перевірку наявності усіх виписок банку за поточним рахунком і відповідності зазначених у них показників даним бухгалтерського обліку. Аудитору доцільно застосовувати наступні методичні прийоми:

- нормативна перевірка щодо відповідності правилам оформлення банківських документів;
- зустрічна перевірка в банках, коли є підозра на недостовірність, а також під час виявлення відсутності окремих виписок банків чи відповідних первинних документів до них;
- арифметична перевірка щодо правильності установаження залишків, загальних оборотів по кожній виписці банку.

При цьому виписки перевіряються у хронологічній послідовності для того, щоб в'яснити, чи правильно перенесено залишок з попередньої виписки до наступної. Не менш важливо пересвідчитись у правильності

відображення в обліку сум оборотів за дебетом і кредитом поточного рахунка. За умови, якщо бухгалтерські проведення за банківськими операціями складено правильно, розбіжностей між залишками коштів і сумами оборотів за даними бухгалтерського обліку не може бути. Якщо є розбіжності, то аудитор уважно їх розглядає, щоб переконатися в тому, чи були зловживання при цьому з боку працівників бухгалтерії.

Враховуючи те, що усі банківські установи в Україні використовують комп'ютерну систему обліку, а банківські виписки видаються клієнтам на кожний день здійснення операцій, необхідно звірити вхідні і вихідні залишки не лише за випискою, але й за датами здійснення попередніх операцій. Це дає змогу виявити знищені банківські виписки за конкретний день, за якими проводяться дві операції, а саме надходження коштів і перерахування різним організаціям в рахунок оплати товарів (робіт, послуг), які за даними бухгалтерського обліку не оприбутковуються і не знаходяться в залишках під час проведення інвентаризації.

2.3. Аудит безготівкових нетоварних операцій

До безготівкових нетоварних розрахунків належать розрахунки, що не пов'язані безпосередньо з реалізацією матеріальних цінностей і наданням послуг. Це розрахунки з бюджетом та органами соціального та державного страхування, перерахування коштів на капітальні вкладення і капітальний ремонт, одержання і сплата банківських позик розрахунки за претензіями, нестачами і крадіжками та інші розрахунки.

Суб'єкти господарювання в процесі своєї діяльності постійно зіштовхуються з проблемами податкового характеру, вирішення яких є можливим в процесі співпраці з незалежними аудиторами. Це призвело до виникнення нового напрямку аудиту в Україні – податкового аудиту. Як самостійний напрям аудиторської діяльності, податковий аудит пов'язаний із

появою обліку у системі оподаткування, заснованого на специфічній методології та методичному забезпеченні за особливою нормативно-правовою регламентацією.

На сучасному етапі розвитку досліджень даної проблематики, науковці схиляються до розподілу виду робіт аудиторів на аудит податків та податковий аудит. Останній проводиться, як правило, органами ДФС. Щодо аудиту податків — це незалежна аудиторська перевірка правильності та повноти нарахування і своєчасності сплати податків, стану їх бухгалтерського та податкового обліку, підтвердження достовірності податкової звітності та податкових аспектів фінансової бухгалтерської звітності, контроль дотримання податкової політики та дисципліни, а також експертиза податкових ризиків і виявлення резервів зниження податкового тиску на бізнес.

Такі перевірки, крім того, що мають важливе значення для їх замовників (конкретних суб'єктів господарювання), відіграють також вагомую роль для задоволення суспільних потреб у достовірних даних про реальний стан податкових розрахунків та надходжень до бюджету. Класифікація аудиту податків залежно від суб'єктів перевірки наведено в табл. 2.7.

Складовими мети податкового аудиту є:

- оцінка правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати до бюджету податків, зборів та платежів;
- висловлення незалежної думки та надання аудиторського висновку про достовірність фінансової бухгалтерської та / або податкової звітності;
- недопущення можливих штрафів, пені, інших фінансових санкцій та судових позовів, пов'язаних з порушенням податкового законодавства;
- надання замовнику (як правило, керівництву підприємства-клієнта) обґрунтованих пропозицій щодо оптимізації оподаткування його діяльності.

Таблиця 2.7

Класифікація аудиту податків залежно від суб'єктів перевірки

Ознака	Податковий аудит	Аудит податків	
		Незалежні аудитори (суб'єкт перевірки)	Підрозділ внутрішнього аудиту (суб'єкт перевірки)
Замовник	Орган ДФС	Власник, керівництво підприємства	Власник, керівництво підприємства
Об'єкти	Податковий облік (розрахунки), декларації	Податковий облік (розрахунки), декларації	Податковий облік (розрахунки), декларації
Правове регулювання	ПКУ, законодавство з контрольно-перевірочної роботи	ПКУ, Міжнародні стандарти аудиту	ПКУ, Міжнародні стандарти внутрішнього аудиту, положення суб'єкта господарювання
Наявність сертифікату	Не обов'язково	Обов'язково	Не обов'язково
Контроль якості	Орган ДФС (за окремою специфічною програмою)	АПУ	Підприємство, вищий орган управління
Мета	Перевірка повноти нарахування та сплати податків (зборів), виявлення порушень та притягнення до відповідальності	Запобігання претензій з боку органу ДФС	Запобігання претензій з боку органу ДФС, оптимізація оподаткування
Витрати на проведення	Кошти державного бюджету	Кошти підприємства	Кошти підприємства
Рівень відповідальності за порушення	Адміністративна, кримінальна	За умовами внутрішніх положень (трудова)	За умовами внутрішніх положень (трудова)
Виправлення зауважень	Обов'язковий характер	Добровільний характер	Добровільний характер

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ГРОШОВО-РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

3.1. Основні напрями поліпшення аудиту готівкових та безготівкових операцій

Аудит грошово-розрахункових коштів є важливою складовою аудиторської перевірки фінансово-господарського стану підприємства, який проводиться за такими напрямками: аудит касових операцій; аудит операцій на поточному рахунку, аудит операцій на валютному та інших рахунках у банках.

Можна виділити такі основні проблеми аудиту грошових коштів у касі та на рахунках у банку:

- недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю над готівкою;
- брак достатнього досвіду аудиторської діяльності та недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів;
- відсутність типових форм документів з аудиту грошових коштів;
- відсутність методичних рекомендацій із питань комп'ютеризації аудиту грошових коштів [43];
- відсутність розробленого економічного механізму регулювання аудиту, що включає в себе великі штрафні санкції за неякісні аудиторські перевірки, страхування аудиторської діяльності тощо;
- недосконала законодавча база [81].

Для подолання наявних проблем аудиту грошово-розрахункових операцій можна запропонувати такі шляхи [79, с.183]:

- впорядкування нормативної бази як з аудиту, так і з обліку грошових коштів у касі та на рахунках у банку;

– проведення спеціальних курсів для аудиторів-початківців, які б змогли допомогти їм у практичній діяльності та постійний контроль над проходженням аудиторами курсів підвищення кваліфікації;

– вдосконалення комп'ютерних технологій з аудиту грошових коштів у касі та на рахунках у банку;

– залучення іноземних експертів із питань аудиту грошових коштів у касі та на рахунку в банку тощо.

Також напрямами вдосконалення аудиту ГРО можуть бути наступні [79, с.184]:

– вибір оптимальної за складом та обсягом облікової інформації, яка забезпечить реалізацію завдань, поставлених перед аудитом грошових коштів у касі та на рахунках у банку. Це дасть змогу значно полегшити роботу аудитора та спрямувати його увагу лише на необхідну ділянку перевірки;

– розроблення та запровадження вдосконалених форм носіїв облікової інформації, найбільш адаптованих до структури, змісту та характеру інформації. За допомогою цього документи, які перевірятиме аудитор, будуть більш адаптованими до сучасних умов функціонування суб'єкта господарювання;

– використання узагальненого практичного досвіду роботи міжнародних та вітчизняних аудиторських фірм, розроблення типової методики аудиторської перевірки грошових коштів у касі та на рахунках суб'єктів господарювання у банках у розрізі галузей їхньої діяльності.

Необхідно також звернути увагу на вдосконалення автоматизації аудиту операцій із грошовими коштами. Відомо, що для ведення бухгалтерського обліку використовується багато різних автоматизованих програм, а спеціальної аудиторської програми немає. На нашу думку, це набагато ускладнює роботу аудитора. Необхідно створити таку програму, яка могла б згрупувати всю інформацію, яка необхідна аудитору для складання достовірного аудиторського висновку. Ще одним напрямом удосконалення

аудиту грошових коштів у касі та на рахунках у банку є обмін досвідом із такого аудиту з іноземними фірмами.

Проведення аудиту грошово-розрахункових операцій в комп'ютерному середовищі ґрунтується на міжнародних нормативах аудиту: МНА №401 «Аудит в умовах комп'ютерних інформаційних систем»; МНА 1000 «Процедури міжбанківського підтвердження»; МНА 1009 «Методи аудиту з використанням комп'ютерів».

Останні дослідження ринку прикладних комп'ютерних програм з аудиту дали можливість виявити переваги та недоліки останніх (табл.3.1).

Застосування інформаційних технологій та комп'ютерної техніки під час проведення аудиту ГРО повинне відповідати таким принципам [6]: 1) комплексності інформаційної системи аудиту, що передбачає розроблення загальної моделі аудиту, здатної охопити аудиторський процес у цілому та відображати основні цілі побудови системи, обмеження, прийоми фіксації господарських процесів у бухгалтерських документах; 2) єдності та узгодженості схем формування аудиторського звіту (доповнює попередній принцип у тій його частині, що стосується окремих аудиторських завдань), який орієнтований на ліквідацію суперечностей між загальними і частковими моделями аудиторських завдань та недопущення дублювання аудиторських перевірок; 3) мінімізації ризику появи аудиторської помилки, який реалізується шляхом максимального охоплення «зон ризику» та внесення до цієї зони групи бухгалтерських документів, у яких потенційно можливі суперечності із зазначеним принципом; 4) мінімізації введення початкової інформації, що передбачає в ідеалі повну відмову від ручного введення інформації; 5) можливості порівняння результатів аудиту, який вимагає використання таких методів розрахунку, що можуть бути зіставлені з результатами розрахунку за попередні періоди тощо.

Прикладні комп'ютерні програми для проведення аудиту [63, с.70]

Назва ПКП	Переваги і недоліки
ІТ Аудит: Аудитор	Переваги: продукт може використовуватись при проведенні внутрішнього аудиту компанії, зокрема фінансового аудиту. Недоліки: немає прямої прив'язки до змін в законодавстві, зокрема в податковому обліку
Експрес Аудит: ПРОФ	Переваги: автоматичне заповнення типових бланків і шаблонів звітних документів; розрахунок рівня істотності, розрахунок основних показників для аналізу, орієнтація на регіональні та галузеву специфіку; постійне оновлення методичної частини та формування на їх основі програми аудиту; виписка з нормативних документів з коментарем. Недоліки: залежність від авторської розробки; незмінна структура або формат шаблону, які можна придбати за додаткові кошти; редагування тільки кожного конкретного документу; не можна доповнити власні розділи; немає алгоритмів розрахунку і дані вводяться вручну.
Audit System / 2tm Deloitte and Touch Tho-matsu	Переваги: стандартний інтерфейс і фоновий режим; робота над проектом як у команді, так і індивідуально; сумісність з іншими програмними продуктами та настройка відповідно до умов користувача. Недоліки: вітчизняним аудиторським фірмам необхідно розробляти окремий модуль, що базується на національній системі бухгалтерського обліку.
Audit Exspert	Переваги: формування порівняльних даних для вирішення аналітичних завдань; отримання основних фінансових показників; проведення порівняльного середньогалузевого аналізу й аналізу з підприємствами-конкурентами. Недоліки: переважно підходить для проведення економічного аналізу та порівняння показників і визначення кореляційних залежностей
Аудит- Майстер «ДАСО» «Аудит- Інформ»	Переваги: дозволяє використовувати власну методологію; ведення картотеки суб'єктів; пошук за реквізитами; функція контролю в разі повторної перевірки клієнта; дослідження роботи аудиторів. Недоліки: за умови повторної перевірки фірми в картотеці формується новий запис; не визначається розмір вибірки та аудиторський ризик.
Audit NET	Переваги: максимальна відповідність системи з прийнятою в аудиторській фірмі методологією; робота у віддаленому режимі й оперативне надходження в центральний офіс; чітке розмежування прав доступу співробітників до інформації; відповідність різних версій для малих, середніх і великих аудиторських фірм з поєднанням внутрішнього і зовнішнього аудиту; можливість графічного зображення реалізації проекту аудиту (час і послідовність проведення); автоматизація процесу аудиту та діяльності аудиторської фірми. Недоліки: програма є виключно мережною системою та потребує обов'язкового встановлення сервера, відсутність класифікатора помилок і нормативної бази.
SAP AG TER 10	Переваги: велика функціональність; інтеграція всіх бізнес-процесів підприємства; модульний принцип побудови, який дозволяє ізольоване використання окремих компонентів систем або їх комбінації, якщо це необхідно з точки зору виробничо-економічних умов; розвинута система звітності, в якій кожна операція потрапляє до різних видів звітності; незалежність продукту від конкретної галузі; відкритість, можливість формування власних програмних продуктів в середовищі системи; підтримка різних мов; доступ в систему протоколюється відповідно до прав користувача; сучасні технологічні підходи на базі архітектури клієнт-сервер; система налаштовується засобами, що доступні користувачу, до конкретних особливостей підприємства, зміни можливі протягом всього часу експлуатації продукту. Недоліки: призначений здебільшого для автоматизації менеджменту (управління) компанією. Блоки об'єктів автоматизації не взаємопов'язані

Відповідно до МСА №401 «Аудит в середовищі комп'ютерних інформаційних систем», загальна мета та обсяг аудиторських робіт не змінюється лише тому, що аудит проводиться у середовищі електронної обробки даних. Останнє впливає на організацію фінансового та управлінського обліку, аудиту, а також на методику і техніку внутрішньогосподарського контролю на підприємстві. Таким чином, система електронної обробки даних може суттєво впливати на процедури, які використовують аудитори при вивченні та оцінці системи обліку і внутрішнього контролю, а також на зміст, час проведення та обсяг аудиторських процедур.

При проведенні аудиту грошово-розрахункових операцій (далі - ГРО) доцільно використовувати існуючі програми бухгалтерського обліку, юридичні бази даних, програми аналізу фінансово-господарської діяльності. Це, зокрема програми: «Грант», «Консультант Плюс», «Юрисконсульт», «Ліга: Закон». Вони дають можливість швидко відшукати і надати для перегляду і друку потрібний нормативний документ з бухгалтерського обліку, оподаткування різних видів діяльності, правового регулювання підприємництва та ін.

3.2. Зарубіжний досвід нормативно-правового регулювання податкового аудиту

Впровадження в економіку України ринкових відносин, її інтеграція у світовий економічний простір, вплив виявів глобальної економічної кризи, недостатня наповнюваність державного бюджету спричинили суттєві зміни у бухгалтерському та податковому обліку, системі оподаткування, а також в аудиті. Реформування податкової системи України, нові аспекти податкових розрахунків та платежів і відображення їх в обліку та звітності (фінансовій і податковій) зумовлюють необхідність у проведенні якісного аудиту, зокрема аудиту оподаткування підприємств, який має певні особливості завдань,

функцій, видів, методики та організації порівняно із традиційним аудитом фінансової звітності зважаючи на його роль у контексті загальної системи податкового контролю та податкового адміністрування, значення для клієнтів.

На законодавчому рівні податковий аудит на сьогодні не визначений. Відсутність єдиного наукового підходу щодо тлумачення змісту податкового аудиту, його генези, місця в структурі аудиторської діяльності, тенденцій розвитку у системі фінансового контролю свідчить про незавершеність наукового пошуку проблемних аспектів теорії та практики податкового аудиту. Однак на сьогодні залишаються невирішеними питання єдиної концепції теорії, методології, організації та методики податкового аудиту за об'єктами, які підлягають фундаментальній розробці та обґрунтуванню у напрямку розкриття:

- його концептуальних засад;
- умов завдання з податкового аудиту та його планування;
- інформаційного забезпечення;
- методики організації та проведення завдання;
- методики розрахунку аудиторських ризиків;
- етичних вимог при виконанні завдання;
- порядку документування завдання з аудиту та оформлення результатів перевірки;
- порядку організації контролю за якістю під час виконання завдання;
- критеріїв, яким повинні відповідати аудитори, що мають право здійснювати податковий аудит та надавати висновки (звіти).

Необхідно відмітити, що міжнародні стандарти аудиту визначають лише загальний методологічний підхід та принципи до його проведення, проте не регламентують конкретні дії, прийоми, процедури, вживані в процесі аудиторської діяльності.

У процесі дослідження цієї проблематики доцільно розглянути міжнародну нормативну регламентацію податкового аудиту.

Нормативна база податкового аудиту російських аудиторів побудована на таких документах: федеральний закон «Про аудиторську діяльність», федеральні правила (стандарти) аудиторської діяльності, методика аудиторської діяльності «Податковий аудит і інші супутні послуги з податкових питань» від 2000р., методичні рекомендації з перевірки податку на прибуток і зобов'язань перед бюджетом при проведенні аудиту і наданні супутніх послуг від 2004р., методичні рекомендації з перевірки податку на додану вартість і зобов'язань перед бюджетом при проведенні аудиту і наданні супутніх послуг від 2006р. Додаткового до цього переліку найближчим часом може додатися національний стандарт з податкового аудиту, проект якого тривалий час обговорюють в аудиторських колах Росії [56, с.210].

В практиці аудиторської діяльності Російської Федерації (далі - РФ), відповідно до вимог нормативно-правових актів податковий аудит розглядається, як:

- спеціальне аудиторське завдання, що виконується аудиторською організацією;
- незалежна експертиза, що проводиться спеціально уповноваженим фахівцем податкового органу (табл. 3.4).

В Республіці Білорусь (далі - РБ), на основі міжнародних стандартів аудиту, розроблені Національні правила аудиторської діяльності, відповідно до яких податковий аудит розглядається як спеціальне аудиторське завдання [40]. На сайті Міністерства фінансів Республіки Білорусь в розділі «Обращения граждан и юридических лиц» зазначено, що послуги з проведення обов'язкового аудиту бухгалтерської звітності, складеної відповідно до законодавства РБ, можуть надавати як аудиторській організації, так і аудитори-індивідуальні підприємці. При цьому аудитори-індивідуальні підприємці мають право наймати на основі трудового договору

Нормативне вирішення проблематики визначення та місця податкового аудиту в аудиторській практиці Російської Федерації

Основні нормативно-правові акти у сфері аудиторської діяльності	Визначення терміну «податковий аудит»	Примітки
Федеральные стандарты «Методика аудиторской деятельности. Налоговый аудит и другие сопутствующие услуги по налоговым вопросам. Общение с налоговыми органами» []	Податковий аудит – це виконання аудиторською організацією спеціального аудиторського завдання по розгляду бухгалтерських і податкових звітів економічного суб'єкта з метою висловлювання думки про міру достовірності і відповідності у всіх істотних аспектах нормам, встановленим законодавством, порядку формування, віддзеркалення в обліку і сплати економічним суб'єктом податків і інших платежів до бюджетів різних рівнів і позабюджетні фонди	Спеціальне аудиторське завдання
Концепция развития Налогового аудита в системе налоговых органов Российской Федерации []	Податковий аудит (внутрішній) – це незалежний експертний розгляд спеціально уповноваженим фахівцем податкового органу заявлених у встановленому чинним законодавством порядку заперечень (розбіжностей) по акту податкового контролю, заяв і скарг фізичних і юридичних осіб на дії або бездіяльність податкових органів; заяв і скарг фізичних і юридичних осіб на акти ненормативного характеру податкових органів, пов'язаних із застосуванням законодавства РФ стосовно податків і зборів; розгляд інших актів законодавства РФ, контроль за виконанням яких покладений на податкові органи	

тільки трьох аудиторів, що дає їм можливість надавати послуги невеликим компаніям. Аудиторські організації, є більш крупними структурами, можуть охопити ринок середнього та великого бізнесу. По відношенню проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності, складеної відповідно до МСФЗ, слід зазначити, що аудитори-індивідуальні підприємці не можуть його здійснювати, навіть за умови, що вони мають в штаті трьох аудиторів, які мають спеціальну підготовку в сфері МСФЗ [68].

Відповідно до ст.17 Закону Республіки Білорусь «Про аудиторську діяльність», обов'язковому аудиту належить річна бухгалтерська (фінансова)

звітність, складена відповідно до законодавства РБ, організацій, в яких обсяг виручки від реалізації товарів (виконання робіт, надання послуг) за попередній рік перевищує в еквіваленті 5000000 євро за офіційним курсом білоруського карбованця по відношенню до євро, встановленому Національним банком РБ на 31 грудня попереднього звітного року [29].

В Республіці Казахстан (далі - РК) основним нормативно-правовим актом у сфері аудиторської діяльності є Закон «Про аудиторську діяльність» [30], а в якості національних стандартів аудита прийняті міжнародні стандарти аудиту. Закріплені в Законі рівні ведення податкового обліку для цілей визначення бази оподаткування з податку на прибуток стали поштовхом до появи такої категорії обліково-аналітичної системи як податковий аудит. Податковий аудит є обов'язковою процедурою, його проводять з ініціативи замовника в терміни та в обсягах, які були встановлені в договорі між замовником та безпосередньо аудитором. Податковий аудит може бути проведений на вимогу фінансово-кредитних організацій та страхових компаній, наприклад у випадку надання кредиту чи укладання договору. В тих випадках, коли замовник вирішує перевірити податковий облік та звітність своєї організації, аудит оподаткування може бути включений до загальної частини аудиту.

В Киргизькій Республіці (далі - КР) основним нормативно-правовим актом у сфері аудиторської діяльності є Закон «Про аудиторську діяльність» [28], а в якості національних стандартів аудита прийняті міжнародні стандарти аудиту. Відповідно до Закону, податковий аудит це вид супутніх послуг. Відповідно до ст.1 Закону КР під супутніми послугами розуміють:

- огляд фінансової звітності;
- виконання зобов'язань по узгоджених процедурах;
- збір та обробка фінансової інформації.

Також в даній статті зазначено, що: аудиторські організації та індивідуальні аудитори поряд з аудиторськими послугами можуть надавати послуги, пов'язані з аудиторською діяльністю, зокрема: складання

бухгалтерської (фінансової) звітності; податкове консультування, в тому числі постановку, відновлення та ведення податкового обліку, складання податкових розрахунків та декларацій.

В Республіці Узбекистан (далі - РУ) основними нормативно-правовими актами у сфері аудиторської діяльності є Закон «Про аудиторську діяльність» [32] та Національний стандарт аудиту №90 «Професійні послуги аудиторських організацій». Податковий аудит визначається як вид інших професійних послуг, передбачених стандартами аудиторської діяльності.

Як зазначено на офіційному сайті аудиторських компаній РУ, податковий аудит як окремий вид аудиту Законом не виділяється, а відноситься до аудиту з перевірки спеціального питання. Податковий аудит може бути частиною загального аудиту, якщо замовник загального аудиту буде мати бажання перевірити податковий облік та податкову звітність свого підприємства. Проте податкова складова загального аудиту не може охопити усього обсягу інформації, який впливає на податкові зобов'язання підприємства. Тому, з метою максимально повного вивчення та як наслідок знизити податкові ризики підприємства, необхідно провести повноцінний податковий аудит [67].

В Республіці Азербайджан (далі - РА) основними нормативно-правовими актами у сфері аудиторської діяльності є Закон «Про аудиторську службу», Закон «Про внутрішній аудит», Положення «Про Палату аудиторів» та Національні аудиторські стандарти. Податковий аудит в РА – це вид послуг, передбачених національними аудиторськими стандартами.

В Грузії прийнято Закон «Про аудит бухгалтерського обліку і фінансової звітності» [27], а також застосовуються міжнародні стандарти аудиту. Податковий аудит визначається як вид професійних послуг. Відповідно до ст.2 Закону, професійні послуги – послуги, що здійснюються аудитором/аудиторською фірмою в бухгалтерській, аудиторській, податковій сфері, сфері фінансового менеджменту та (або) іншій, подібній бізнес-

консультаційній сфері, які потребують бухгалтерських і пов'язаних з ними навиків.

В Республіці Молдова діє Закон «Про аудиторську діяльність» [31], а податковий аудит трактується як вид послуг у складі аудиторської діяльності.

Як свідчить проведений аналіз, в країнах бувшого СРСР залишається невизначеним на законодавчому рівні термін «податковий аудит», хоча деякі напрацювання вже існують. Ми також погоджуємося з думкою О.Малишкіна, що російський досвід регулювання аудиту податків не є прийнятним для України з багатьох причин, серед них – відсутність в Україні національних стандартів аудиту, як базової умови відмінностей в методичному забезпеченні аудиту. В умовах дії МСА національні рекомендації з будь-яких питань методик аудиту не можуть бути прийнятними, адже вступають у протиріччя з міжнародною практикою [56, с.210].

Стосовно економічно розвинутих країн, то слід зазначити що розвиток податкового аудиту повністю залежить від рівня податкового режиму та від типу національної системи обліку.

За типом національних систем обліку виділяють:

- країни мікрорівня – орієнтація фінансової звітності на потреби ринкових інвесторів: США, Канада, Мексика, Ізраїль, Великобританія, Австралія, Індія, Нова Зеландія, Гонконг, Нідерланди, Ірландія;
- країни макрорівня – орієнтація фінансової звітності на потреби держави та оподаткування: Німеччина, Франція, Іспанія, Швеція, Австрія, Бельгія, Італія, Японія.

В країнах мікрорівня регулювання фінансового обліку здійснюється незалежними професійними бухгалтерськими організаціями шляхом розробки стандартів, які передбачають багатоваріантність та гнучкість обліку. Правила фінансового обліку значно відрізняються від правил податкового обліку. Це призводить до проблеми врегулювання обліку відкладених податків. В зв'язку з великою об'єктивною потребою в аудиту фінансової звітності, в цих країнах суттєво розвинена професія аудиторів.

В країнах макрорівня значна увага приділяється детальному опису усіх процедур. Регулювання фінансового обліку здійснюється державними органами влади. У цих країнах діють єдині форми фінансової звітності та загальнодержавні або галузеві плани рахунків. Правила оподаткування мають значний вплив на правила фінансового обліку, у зв'язку з чим більш розвинута професія податкових експертів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх О.В. Принципи податкового аудиту: питання класифікації / О.В. Артюх // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. – 2016. – № 4. – С. 15-30.
2. Артюх О.В. Податковий аудит у структурі аудиторської діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід / О.В. Артюх // Облік і контроль в управлінні економічною стійкістю підприємств в умовах глобалізації: монографія / за ред. д.е.н., професора В. Ф. Максимової. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – С.336-356.
3. Аудит (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) / За ред. проф. Немченко В.В., Редько О.Ю., Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 540с.
4. Бехтер Л.А. Сутність та роль безготівкових розрахунків в господарській діяльності підприємства / Л.А.Бехтер // Економічний простір. – 2011. – №54. – С.151-155.
5. Білик М.Д. Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств / М. Д. Білик. – Київ, 2003. – 628с.
6. Бойко Л. М., Пустяк О. В. Теоретичні основи комп'ютерного аудиту / Л.М.Бойко, О.В.Пустяк // Комунальне господарство міст. Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка. – 2013. – № 108. – С. 385–389.
7. Бунда О. М. Організаційні та методичні аспекти аудиту грошових коштів на підприємстві / О.М.Бунда, С.Ю.Єлісеєва // Економіка та управління підприємствами. Вісник КНУТД. Серія: «Економічні науки». – 2015. – №4(89). – С.11-20.
8. Бутинець Ф. Ф. Звітність підприємства / Ф. Ф. Бутинець, В. П. Бондар. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 427 с.
9. Василенко С.В. Недержавний податковий аудит в удосконалення вітчизняної системи податкового контролю / С.В.Василенко // Право і суспільство. – 2018. – №2 частина 3. – С.115-121.

10. Верига Ю.А. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва: навч. посіб. / Ю.А.Верига. – Полтава: ПУЕТ, 2012. – 264с.

11. Виноградова М.О. Аудит: навч. посіб. / М.О.Виноградова, Л.І.Жидєєва. К.: Центр учбової літератури, 2014. – 654 с.

12. Гайдаржийська О.М. Проблематика обліку, аналізу, аудиту та розвитку готівкових розрахунків в Україні / О.М.Гайдаржинська, О.В.Костюнік, В.С.Вишневська // Інфраструктура ринку. – 2017. – Вип.7. – С.366-369.

13. Гайдукевич Л. Організація касової роботи підприємства та його підрозділів [Електронний ресурс] / Л. Гайдукевич // Бухгалтер і закон. — Режим доступу: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ007717.

14. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – №18, №19-20, №21-22.— с.144. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/436-15>

15. Готівки в обігу поменшало: українці обирають безготівкові розрахунки. [Електронний ресурс]. - [Режим доступу]: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/>

16. Гривні 23 роки. [Електронний ресурс]. - [Режим доступу]: <https://hromadske.ua/posts/grivni-23-roki-vid-chasu-yiyi-zaprovadzhennya-obsyag-gotivki-zbilshivsya-u-127-raziv>

17. Грошово–кредитна та фінансова статистика [Електронний ресурс]. / Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65833 .

18. Данілов О. Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях: навч. посіб. / О. Д. Данілов, Т. В. Паєнтко. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 256 с.

19. Даценко Г.В. Аудит та інспектування грошових коштів і касових операцій: суть, проблемні аспекти та шляхи їх подолання / Г.В.Даценко, І.А.Левченко // Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Економіка. – 2013. – Т.21, вип. 7(4). – С.210-216.

20. Дем'янишина О.А. Організація і методика обліку розрахункових операцій на підприємстві / О.А. Дем'янишина // Економічні горизонти. – 2018. – №2(5). – С.69-75.

21. Дзюба О. М. Товарні операції підприємства: особливості обліку з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду / О. М. Дзюба // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: «економічні науки». – 2016. – Вип. 17(1). – с. 134-137.

22. Дікань Л.В. Контроль і ревізія: навчальний посібник / Л.В.Дікань. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 245с.

23. Директива 2014/56/ЄС Європейського парламенту та Ради від 16.04.2014 р. що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС про обов'язковий аудит річних звітів та консолідованих звітів [Електронний ресурс] / Аудиторська палата України. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/content.php?lang=ukr&c>

24. Завгородній В.П. Бухгалтерський облік, контроль і аудит в умовах ринку / В.П.Завгородній, В.Я.Савченко. – Київ: ДІ-КСІ, 2003. – 832с.

25. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г.Загородній, Г.Л.Вознюк. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 844с.

26. Загородній А.Г. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики / А.Г.Загородній, Г.О.Партин. – Київ, 2003. – 327с.

27. Закон Грузії «Об аудите бухгалтерского учета и финансовой отчетности» 29.06.2012г. № 6598-вс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=1698895&lang=ru.

28. Закон Киргизької республіки «Об аудиторской деятельности» от 30.07.2002г. № 134, по состоянию на 29.06.2009г. № 196 [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.nbkr.kg/index1.jsp?item=55&lang>.

29. Закон Республики Беларусь «Об аудиторской деятельности» от 12.07.2013г. № 56-З [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ng.by/ru/issues?art_id=77874.

30. Закон Республики Казахстан «Об аудиторской деятельности» от 20.11.1998г. № 304, по состоянию на 04.07.2013 г. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.pavlodar.com/zakon/?Dok=00040&all=all>.

31. Закон Республики Молдова «Об аудиторской деятельности» (в редакции від 01.03.2013р. №24) [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=19246.

32. Закон Республики Узбекистан «Об аудиторской деятельности» от 9.12.1992г. №734-ХІІ (с изменениями по состоянию на 14.05.2014г. №ЗРУ-372) [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=1059.

33. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125—ХІ в редакції Закону України від 14.09.06 р. [Электронный ресурс]. - [Режим доступа]: <http://proaudit.com.ua/audit/zakon>

34. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» [Электронный ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №28. — с.205. – Режим доступа: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/265/95-вр>

35. Закон України від 06.06.95 р. № 217/95-ВР «Про визначення розміру збитків, заподіяних підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), нестачею чи втратою дорогоцінних металів, дорогоцінних каменів і валютних цінностей» // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: ЛІГА: Закон Професіонал 7.4.2 Соруісht: ІАЦ «ЛІГА».

36. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Электронный ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – 1999. – №996-ХІV. – Режим доступа: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0040-05>.

37. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [Электронный ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – №5-6. — с.30. – Режим доступа: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

38. Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» від 5.04.2001 №2346. [Електронний ресурс]. - [Режим доступу]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>

39. Івахненко С. В. Поняття комп'ютерного контролю та аудиту / С.В. Івахненко // Information systems. – 2009. – № 11. – С. 24–38.

40. Изучение и анализ предпочтений потребителей аудиторских услуг в Республике Беларусь. - Конкурентный анализ аудиторских компаний [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.auditoria.by](http://www.auditoria.by)

41. Коблянська О.І. Облік і аудит операцій на поточному рахунку / О.І.Коблянська, Г.Ю.Коблянська, О.С.Бабенко // «ModernEconomics». – 2018. – №7. – С.77-84

42. Коваль М. І. Удосконалення обліку, аналіз та аудит готівкових розрахунків підприємства / М. І. Коваль, Ю. О. Нетреба // Наукові праці МАУП. Сер.: Економічні науки. Психологічні науки . – 2013. – Вип. 2. – С. 18-23.

43. Ковальова О.В. Проблеми аудиту грошових коштів та їх вирішення / О.В.Ковальова, Н.В.Гришко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=25105>.

44. Кодекс етики професійних бухгалтерів 2009. Міжнародна федерація бухгалтерів; пер. з англ.; за ред. С. Я. Зубілевич. — К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2010. — 124 с.

45. Козьмук Н.І. Шляхи вдосконалення грошових розрахунків підприємств / Н.І.Козьмук, О.В.Завалій // Вісник Університету банківської справи. – 2016. – №3(27). – С.36-41.

46. Концепция развития Налогового аудита в системе налоговых органов Российской Федерации, одобрена распоряжением ФНС России от 01.09.2006 г. №130 (Приложение № 1) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://gigabaza.ru/doc/14130.html>.

47. Костюнік О.В. Основні проблеми організації безготівкових грошових коштів в Україні / О.В.Костюнік, В.В.Побережна // Агросвіт. – 2016. – №9 – С.51-55.

48. Кругла Н.М. «Податковий аудит» - це напрямок аудиторської діяльності чи процесуальні дії контролюючих органів? / Н.М.Кругла // Фінансовий простір. – 2016. – №3(23). – С.26-30.

49. Кудирко О.М. Компютеризація аудиту в Україні: актуальні проблеми та реальні перспективи / О.М.Кудирко // Економіка та держава. – 2018. – №9. – С.34-38.

50. Лебедик Г.В. Стан та перспективи організації безготівкових розрахунків в Україні / Г.В.Лебедик, Н.О.Максютенко, В.В.Яценко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2016. – Вип.22. – С.166-171.

51. Лень В. С. Політика бухгалтерського обліку в бюджетних установах: зміст та структура / В. С. Лень, В. А. Нехай // Вісник Черкаського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – № 4 (76). – С. 289–301.

52. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: 3-тє видання – навч. пос. / В.С. Лень, В.В.Гливіченко. – К. Центр учбової літератури, 2008. – 608с.

53. Ліпкан В.А. Національна безпека України. [Електронний ресурс] / В.А.Ліпкан.– [Режим доступу]:<http://pidruchniki.ws/10611207>

54. Макаренко А.П. Оцінка реформування єдиного соціального внеску в Україні / А.П. Макаренко, А.В. Нікулін // Економіка та держава. — 2017. — № 1. — С. 15—18.

55. Макаренко А.П. Концептуальні основи аудиту нарахування та утримання єдиного соціального внеску / А.П.Макаренко, Т.А.Віговська // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. — Полтава: ПДАА. — 2013. — Вип. 1 (6). — Т. 3. — С. 205—214.

56. Малишкін О.І. Аудит податків: конструкція на майбутнє / О.І.Малишкін // Економіка: реалії часу. – 2015. – №1(17). – С.208-213.

57. Меліхова Т.О. Удосконалення методичних підходів до проведення аудиту нарахування та утримання єдиного соціального внеску з підвищення ефективності контролю / Т.О. Меліхова, Т. Віговська // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. — Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2013. — № 5 (194). — Ч. 1. — С. 126—130.

58. Міжнародні стандарти аудиту [Електронний ресурс]. - [Режим доступу]: <http://www.apu.com.ua/msa/>

59. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року. Частина 1 / Пер. з англ.: Ольховікова О. Л., Селезньов О. В., Зеніна О. О., Гик О. В., Біндер С. Г. — К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2010. — 842 с.

60. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року. Частина 2 / Пер. з англ.: Ольховікова О. Л., Селезньов О. В., Зеніна О. О., Гик О. В., Біндер С. Г. — К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2010. — 409 с.

61. Международные стандарты аудита (МСА) ISA [Електронний ресурс]. - [Режим доступу]: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa/>

62. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

63. Овчарик Р.Ю. Аудит на базі комп'ютерних програм: продуктивність, рентабельність та тенденції розвитку / Р.Ю.Овчарик // Інтернаука. – 2017. – №1(1). – С.68-72.

64. Олійник С.О. Аудит операцій з грошовими коштами / С.О.Олійник // Науковий огляд. – 2017. – №9(41). – С.1 - 12

65. Омельченко О.І. Аналіз та регулювання грошової маси України / О.І.Омельченко, О.М.Рац // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2018. – №3. [Електронний ресурс]. - [Режим доступу]: www.economy.nauka.ua.

66. Організація та методика аудиту: посібник / Л.М. Ячнева та ін. Х.: Форт, 2014. – 121 с.

67. Офіційний сайт аудиторських компаній Узбекистану. [Електронний ресурс]. - [Режим доступу]: <http://auditor.uz/ru/articles/123/>

68. Офіційний сайт міністерства фінансів Республіки Білорусь. [Електронний ресурс]. - [Режим доступу]: <http://minfin.gov.by/public/ru/faq/?tagId=15>

69. Парді С. Р. Шляхи вдосконалення обліку грошових коштів // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2013. Т. 18. Вип. 2/1. – С. 82 - 86.

70. Петрик О.А. Сутність аудиту оподаткування підприємств згідно з нормами податкового кодексу України та порядок його організації / О.А.Петрик // Вісник НУ «Львівська політехніка». – 2012. – №722. – С.190-196.

71. Піхняк Т. А. Економічна сутність безготівкових розрахунків / Т. А. Піхняк, М. А. Кобилецька // Молодий вчений. — 2014. — №6. – С.13-15.

72. Подмешальська Ю.В. Удосконалення методики аудиту операцій з грошовими коштами у касі підприємств / Ю.В.Подмешальська, О.В.Троян, М.Д.Ковалик // Економіка та держава. – 2019. – №1. – С.114-121.

73. Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» [Електронний ресурс] // №22 від 21 січня 2004р.— Режим доступу: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>

74. Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки. Указ від 12.06.1995 №436/95 (остання редакція від 23.06.2019). [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://docs.dtki.ua/doc/1082.5354.0>

75. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні № 637 від 15.12.2004 (зі змінами і доповненнями № 210 (z1109-13) від 06.06.2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0040-05>.

76. Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою Постанова № 210 від 06.06.2013 Правління національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1109-13>.

77. Проскуріна Н.М. Організаційно-методичні підходи до використання роботи внутрішніх аудиторів при аудиті фінансової звітності / Н.М.Проскуріна // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка» – 2015. – Випуск 1(45). Т.2. – С.331-338.

78. Радіонова Н.Й. Концептуальний підхід до організації та методики проведення аудиту грошових коштів підприємства / Н.Й.Радіонова, К.О.Жура // Ефективна економіка. – 2017. – №5. Електронний журнал. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5750>

79. Рябчук О.Г. Особливості та проблеми аудиту грошових коштів у касі та на рахунках суб'єкта господарювання у банку / О.Г.Рябчук, І.Р.Коротаєва // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2018. – Випуск 29. Частина 2. – С.181-184.

80. Салига С.Я. Оцінка якості та ефективності аудиту податків / С.Я.Салига, Т.О.Меліхова // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – №1. – С.34-38.

81. Самсонова К.В., Буряк В.О. Проблеми аудиту в Україні та шляхи їх подолання / К.В.Самсонова, В.О.Буряк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_10_3/stat_10_3/62.pdf.

82. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 142-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

83. Усач Б.Ф. Аудит: навч. посіб. / Б.Ф.Усач. – К.: Знання-Прес, 2002. – 223с.

84. Усенко І.О. Стан та аналіз безготівкових розрахунків в Україні та особливості їх обліку в профспілкових організаціях / І.О.Усенко // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2018. – №1(41), 2т. – С.81-85.

85. Утенкова К.О. Аудит: навчальний посібник / К.О.Утенкова. – К.: Алерта, 2011. – 408с.

86. Федеральные правила (стандарты) аудиторской деятельности «Методика аудиторской деятельности. Налоговый аудит и другие сопутствующие услуги по налоговым вопросам. Общение с налоговыми органами», одобрена комиссией по аудиторской деятельности при Президенте РФ 11.07.2000 г. (Протокол N 1) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.referent.ru/1/41137>.

87. Хірс Я.О. Поняття «форми» розрахунків: сутність та позиція законодавця / Я.О.Хірс// Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2010. – №18. – С.544-550.

88. Хроленко О.І. Особливості аналізу руху грошових коштів / О.І.Хроленко, Т.П.Лободзинська // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2017. – Вип.3(08). – С.354-358.

89. Чкан І. О. Безготівкові розрахунки – сучасний спосіб оплати / І. О. Чкан // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: збірник наукових праць / ред. кол.: І. Д. Пасічник, О. І. Дем'янчук. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 27. – С. 121–124.

90. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – №№40-44. — с. 356. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

91. Шендригоренко М.Т. Актуальні питання аудиту грошових коштів на рахунках в банку / М.Т.Шендригоренко // Економіка і суспільство. – 2017. – Вип.8. – С.813-817.

92. IAASB переглянув МСА по використанню роботи внутрішнього аудитора [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.intalev.ru/agregator/press/id_56220/

93. Adamyk B., Skirka A., Snihur K. and Adamyk O.(2019) *Analysis of Trustin Ukrainian banks basedon Machine Learning Algorithms. 2019 9th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Ceske Budejovice, CzechRepublic, 2019, pp. 234-239.

94. Adamyk O. *Audit of Accounting StaffinComputer-Based Environment // Economic and social development of Ukrainein XXI century: national vision and globalization challenges: Collection of scientificarticles/ – Draft2Digital Publishing House, 2017. – 185 p. ISBN 978-0-692-87589-6. – P. 152-153.*

95. Adamyk O., Adamyk B. *Problem sand perspectives of bankin gregationin Ukraine during the economic crisis of 2014-2016 // CZECH JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES, BUSINESS AND ECONOMICS. – 2016. – № 5 (3), p. 18-27*